

**עמדת עמותת 'רוח נשית' לוועדה בין - משרדית לצמצום תופעת האלימות במשפחה
מאי 2015**

**המלצות לצמצום תופעת האלימות במשפחה ולמניעת חזרת הנשים למעגל
האלימות בשל תלות כלכלית**

אודות "רוח נשית"

"רוח נשית" היא עמותה ללא מטרת רווח, החותרת לחולל שינוי חברתי לקידום כוחן הכלכלי של נשים נפגעות אלימות בישראל, מתוך ראייה פמיניסטית ומחויבות לצדק חברתי. "רוח נשית" הוקמה מתוך אמונה כי יציאתן של נשים ממעגלי האלימות כרוכה בביסוס עצמאותן הכלכלית. **במישור הפרטני** "רוח נשית" מסייעת לנשים לרכוש כלים מקצועיים ולהשתלב בתעסוקה תוך תכנון קריירה לטווח ארוך וצמיחה. לצד זאת, **במישור הציבורי** ענו פועלות לשינוי מדיניות באמצעות ייעוץ משפטי, חקיקה והשפעה על סדר היום הציבורי. בשנה האחרונה 618 נשים קיבלו מאתנו סיוע, מתוכן 410 השתלבו בתוכנית תעסוקה ו-208 קיבלו סיוע משפטי או סיוע אחר לטווח קצר. עד היום כ- **1500 נשים** קיבלו לווית תעסוקתי ומשפטי ב"רוח נשית".

יוזמות חדשות של תחום שינוי מדיניות וחקיקה ב"רוח נשית"

- **יזמנו נוהל ליווי קב"ט לנפגעות אלימות בגביית דמי מזונות ילדים בהוצאה לפועל** (בשיתוף הנהלת רשות האכיפה והגבייה). לפני הנוהל: נשים בפוסט-טראומה פחדו לפגוש את בן הזוג לשעבר בדיונים בהוצאה לפועל ונמנעו מלגבות את חובות דמי מזונות הילדים בשל תחושת חוסר מוגנות. לאחר הנוהל: במערכת ההוצאה לפועל מוטמעת שגרת עבודה של חבירת נפגעת אלימות לקצין הביטחון לפני הדיון עד לליווי האישה והבטחת תחושת מוגנות במהלך הדיונים.
- **יזמנו נוהל הליך מהיר לילדי נפגעות אלימות בגביית דמי מזונות** - בטרם הנוהל: ילדים המתינו במשך תקופה ארוכה מאוד להחלטות לגביית דמי מזונות. במקרים אלו בעת שהאב טען שהוא שילם לאם (טענת "פרעת"י), למרות שבפעול הוא לא שילם – האם והילדים חיו בעוני. לאחר הנוהל: יקוצרו ההליכים וניתן יהיה לגבות את התשלום באופן מהיר יותר למען טובת הילדים.
- **יזמנו נוהל הקפאת חובות לנשים שוהות במקלטים** – 70% מהפונות אלינו גילו שיש להן חובות אחרי היציאה מהמקלט. לעיתים הן לא יצרו או ידעו כלל על החובות, אלא בן זוגן גרם לכך. הן התקשו להשתקם כלכלית בשל חובות ועיקולים אלו. לכן יזמנו נוהל, שכמו שכיום מקפאים חובות לחיילים במלחמה כך נשים במקלטים הנאבקות על חייהן יזכו לתקופת שיקום בו החוב והריביות הרצחניות יוקפאו. פנינו למפקח על הבנקים ולבנקים בשביל לקדם הליך מיוחד לנפגעות אלימות בבנקים.

"רוח נשית" - עצמאות כלכלית לנשים נפגעות אלימות (ע"ר 580474658) מנחם בגין 55 תל אביב

072-2507770 פקס: 03-6310089 www.ruach-nashit.org.il

תקציר

ממחקרים רבים בעולם עולה באופן מובהק, כי אישה נפגעת אלימות נתקלת בחסמים ייחודיים, הנובעים מהקשר האלים, והגורמים לתלות כלכלית. קרוב ל-200 אלף נשים בישראל נפגעות מאלימות במשפחה. למרות שיפור בשירותים המוצעים לנשים נפגעות אלימות, עדין רוב השירותים מתמקדים בזמן חירום ומשבר, כמעט ולא עוסקים היום בישראל בהשלכות התעסוקתיות והכלכליות ההרסניות על חייהן של הנשים וכפועל יוצא כמעט ולא מוקצים לכך משאבים מטעם המדינה. בנוסף להתעלמות המדינה מהסוגיה הכלכלית בחייהן של נפגעות אלימות, מערימה המדינה חסמים, או שאיננה מסירה אותם. אלו בתורם מונעים מאותן נשים לצאת מהמעגל האכזרי של עוני ותלות כלכלית ומאלצת אותן לחזור חזרה למעגלי האלימות.

מטרת נייר זה להצביע על שני צעדי מדיניות הנדרשים מהמדינה לצמצום תופעת האלימות במשפחה, ולמניעת חזרת הנשים למעגל האלימות בשל תלות כלכלית; ראשית, יש לאסוף נתונים עדכניים ולפלח את כל סוגי האלימות כולל אלימות כלכלית, שאינה מוכרת מספיק, שכן אלימות זו היא אלימות מכוונת שעשויה להביא להרעבת ילדים ואימהות לאחר פרדה וגירושין. שנית, יש לקדם חקיקה שמסירה חסמים ומקדמת עצמאות כלכלית. זאת בכדי למנוע את החזרה של האישה למעגל האלימות. שלישית, במסגרת הליך השיקום הכלכלי, יינתן סבסוד למעונות יום והכשרות מקצועיות לקדום בעולם העבודה ולפתיחת עסקים זעירים.

עובדות ונתונים במספרים

- אלימות בן זוג ממשיכה לפגוע ביכולת ההשתכרות של האישה 6-3 שנים אחרי שהקשר נגמר. כך למשל גברים מופיעים במקום העבודה של האישה, מטרידים ושוברים חפצים.
- 65% מהנשים המקבלות סיוע מהרווחה נפגעו מאלימות בחייהן.
- 40% מיוצאות מקלטים חוזרות אחרי חצי שנה לבן הזוג הפוגע ו-1/3 מהן חוזרות למקלט בפעם השנייה, בין היתר, בשל תלות כלכלית וחשש להיזרק לרחוב עם ילדיהן (ולא רק בשל תלות רגשית).
- 70% מהנשים שפנו אלינו סובלות מחובות, בין היתר, גם בשל אלימות כלכלית בחשבון הבנק.
- בישראל אין חקיקה, שמסדירה אלימות כלכלית והחוקים הרלבנטיים בתחום דיני הצרכנות והבנקאות - מתעלמים מהתופעה.
- חוב אבות גרושים לילדים בגובה 9 מיליארד ₪ על דמי מזונות לוכד את הילדים בעוני. יש כיום כ-80,000 תיקי מזונות ילדים פעילים בהוצאה לפועל וכ-160,000 ילדים אינם מקבלים מהאב את דמי המזונות!
- 80% מהנשים שפנו אלינו הן אימהות גרושות/פרודות והן מוציאות את מרבית ההוצאות על הילדים, למרות ששכרן נמוך, ולכן תשלום דמי המזונות הינו מרכיב מרכזי במניעת עוני.

א. מבוא

א.1. נשים נפגעות אלימות – הגדרה וחסמים חברתיים - כלכליים

אלימות כלפי נשים היא תולדה של היותן מעוטות כוח פוליטי וכלכלי ושל אי שוויון בין גברים לנשים שנתמך על ידי הדין העברי המפלה בגירושין. תופעת האלימות כלפי נשים בישראל היא קשה ורווחת בכל שכבות האוכלוסייה – למעלה מ- 200,000 נשים נפגעות אלימות כלשהי (פיזית/ מינית/ נפשית/ כלכלית). שיעור האלימות המינית בישראל גבוה לעומת מדינות ה-OECDⁱ. בישראל יש תת דיווח על אלימות, כאשר רק כרבע מהנפגעות מדווחות לחמישה גורמים שונים (משרד הבריאות, משרד החינוך למשטרה, מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית, ומשרד הרווחה) בעיקר על אלימות פיזית ונפשיתⁱⁱ. לפי המדד הלאומי לאלימות המעודכן לשנת 2014, החל משנת 2003 חלה עלייה באלימות שמדווחת לרווחה, אך לא למשטרה.

האלימות נגד נשים במשפחה היא אלימות מגדרית (Gender based violence). חשוב להבין שהיא איננה מסתכמת רק בהתעללות פיזית ושמטרתה הינה השגת זכויות יתר ושליטה של הגבר במשאבים השונים של האישה לרבות בכספים, ברכוש וביכולת להתפתח כלכלית בנפרד ממנו. תיתכן אלימות כלכלית שאינה כוללת אלימות פיזית אך מביאה לידי "הרעבת" האישה והילדים. בכך מונע הגבר מהאישה משאבים שיכולים להקנות לה ביטחון ועצמאות כלכליתⁱⁱⁱ. אלימות כלכלית היא שליטה מוחלטת של בן הזוג במשאבים הכלכליים של המשפחה, מניעת יציאת האישה לשוק העבודה והשגת עצמאות כלכלית, הסתרה של המשאבים הכלכליים עד כדי כך שהאישה אינה יודעת כמה משאבים ישנם, ושימוש באמצעים כלכליים כדי לשלוט במעשי האישה.

א.2. השלכות לאחר הפרידה או בזמן הפרדה מבן זוג אליים

אלימות בן זוג ממשיכה לפגוע ביכולת ההשתכרות של האישה בין 3-6 שנים גם לאחר שהקשר האלים נגמר^{iv}. כ-80% מהנשים נפגעות האלימות שפנו ל"רוח נשית" הן אימהות לשני ילדים ומעלה ונושאות במרבית עלויות גידול וטיפול הילדים. לעיתים, כאשר נשים נפרדות מבני זוג אלימים התלות הכלכלית בהם קשה שבעתיים; גברים המפגינים דפוסים כוחניים ואלימים בקשר הזוגי נוטים יותר מגברים אחרים לדבוק בדפוסים אלו אחרי הגירושין ולהתנער מאחריות כלכלית לילדים משותפים^v.

אלימות כלכלית ממשיכה גם לאחר סיום הקשר באמצעות הימנעות מתשלום דמי מזונות לילדים לאחר הגירושים, וכך עלויות גידול הילדים מוטלים על האם בלבד^{vi}. נכון לשנת 2013, לפי נתוני רשות האכיפה והגבייה, חוב דמי מזונות בישראל הוא בגובה **תשעה מיליארד** ₪. אימהות רבות מוצאות את עצמן מתמודדות לבד עם עול פרנסת הילדים ומתן תמיכה לילדים על מנת לחזקם לאחר סיום מערכת היחסים האלימה.

א.3 המלכות הדואלית של אלימות ועוני: הקשר בין אלימות לתלות כלכלית הינו מעגלי

הזיקה בין אלימות לתלות כלכלית ועוני היא דו כיוונית^{vii}. בשל הפער בין הוצאות על ילדים לבין כושר ההשתכרות של אימהות גרושות בישראל נשים רבות נשארות לכודות ביחסים האלימים בהיעדר משאבים לעזיבה ובשל חשש מעוני שיתקלו בו. מחד, אלימות מובילה לפגיעה בכושר הפרנסה של אימהות. אלימות משפיעה על יכולת האישה להשקיע את האנרגיה הנדרשת כדי להתמקם ולהתקדם בשוק העבודה. נשים נפגעות אלימות סובלות יותר מאבטלה, מעבודה בשכר נמוך ועובדות במשרות חלקיות שלא מבחירה. מצב זה מגביר את התלות הכלכלית שלה בבן הזוג ומחזק את דפוס החזרה של האישה למעגל האלימות. מאידך, נשים בעוני ובמצבי תלות נמצאות בסיכון גבוה יותר לחשיפה לאלימות במשפחה. נשים בעוני ובמעמד סוציו-אקונומי נמוך בעלות סיכוי כפול להיפגע מאלימות^{viii}.

חשוב להדגיש שהאלימות אינה נשארת בבית. גם לאחר שנשים מנסות לשקם או לשמר את עצמאותן הכלכלית במקום עבודתן, גברים אלימים רבים מופיעים במקום העבודה של האישה. הופעה לא צפויה זו של הגבר במקום העבודה כוללת ניסיון לגרום נזק לרכוש או לבייש אותה בפני המעסיק. כתוצאה מהאלימות זו קשה לאישה לבצע את העבודה בצורה מיטבית או שהיא מובילה לפיטוריה ופוגעת ברצף התעסוקתי השברירי שלה^{ix}.

לסיכום: מסקירה זו עולה, כי יש צורך חד משמעי בתוכניות להעצמה כלכלית לנשים נפגעות אלימות כתנאי הכרחי ליציאתן ממעגל האלימות. עוד ברור, כי תכנית להעצמה כלכלית של נשים צריכות לכלול פתרונות בדבר החסמים הייחודיים של נשים אלו כגון, הקושי ביצירת רצף תעסוקתי והאלימות הכלכלית ממנה הן סובלות באמצעות יצירת חובות בחשבון הבנק המשותף ע"י בן הזוג לשעבר וסרבנות תשלום מזונות ילדים.

א.4. מחויבות המדינה לקידום המאבק באלימות

ב-1999 החליטה הממשלה שתוך שלוש שנים הנושא של צמצום המאבק באלימות ימוקם גבוה בסדר העדיפויות הלאומי^x. עד היום עברו מעל 15 שנים ומחויבות זו טרם יושמה במלואה בפועל! בשל כך נשים רבות מופקרות לשוק עבודה פוגעני ועוני - עובדה שמקשה עליהן לחלץ עצמן ממעגל האלימות.

דוחות רבים של הכנסת ומשרד מבקר המדינה שבים ומדווחים על אתגרים רבים בתחום המאבק באלימות ועל הצורך בשיפור הפעולה המשולבת בתחום זה. עד לאחרונה התכנסה הוועדה הבין-משרדית והתרכזה בבחינת מקרי רצח נשים בלבד ופחות בתיאום מערכתי כולל בתחום האלימות^{xi}.

אך מעבר לתיאום מערכתי בין המשרד לביטחון פנים לבין משרד הרווחה, יש צורך במתן מענה מערכתי גם לשלושה צעדי מדיניות נדרשים בתחום המאבק האלימות כפי שיפורטו להלן.

ב. צעדי מדיניות נדרשים לשיפור המצב

בנייר עמדה זה נציג את שלושה צעדים הנדרשים לשיפור ושינוי מדיניות בתחום המאבק באלימות:

1. איסוף מידע עדכני, שיכלול פילוח של כל סוגי האלימות (כולל אלימות כלכלית).
2. חקיקה בנושא אלימות כלכלית ושיקום כלכלי.
3. מימון תכנית לשיקום עצמאות כלכלית ביום שאחרי היציאה מהמקלט וממעגל האלימות.

ב.1 היעדר מידע עדכני שכולל פילוח נתונים על כל סוגי האלימות (כולל אלימות כלכלית)

ראשית, כיום אין מידע מספיק על כל סוגי האלימות. הדו"ח האחרון של משרד הרווחה ביחד עם אוניברסיטת בר אילן התעלם לחלוטין מהתופעה של אלימות כלכלית^{xii}. גם המידעון בעברית לנפגעות אלימות של משרד הרווחה הוא כבן 5 שנים. התבוננות על הנתונים המערכתיים שקיימים כיום, כמו בדו"ח מבקר המדינה מלמדים, כי אין כמעט התייחסות להיבט הכלכלי בשיקום של הנשים. כיום לפי דו"ח מבקר המדינה, הדגש ניתן למניעת אלימות או על כשלים מערכתיים - בין אם זה במשטרה, ברשות המקומית/ עירייה או אצל העו"ס. יש צורך לאסוף נתונים ביחס לשני נושאים מרכזיים:

- יש צורך בנתונים גם על "היום שאחרי" היציאה מהמקלט וממעגל האלימות – שלב השיקום וההעצמה הכלכלית

- כפי שמוזכר דו"ח מבקר המדינה יש צורך בפילוח כל סוגי האלימות. פילוח זה צריך לכלול גם את המקרים של אלימות כלכלית בהם הגבר מרעיב ומרושש את האישה (בכדי לייצר לעצמו זכויות יתר ולמנוע את העזיבה שלה או להעניש אותה על העזיבה).

כיום אלימות כלכלית אינה מוזכרת כלל כאלימות שיש לטפל בה בדו"חות הרבים שפורסמו. עובדה זו מפתיעה נוכח **קיומם של נתונים הקיימים בידי משרד הבריאות שנאספו בשנים האחרונות ביחס ל- עשרות אלפי אימהות**. בשאלון סטנדרטי שמעביר משרד הבריאות בלשכות טיפות חלב יש שאלה שנוגעת לתחום אלימות כלכלית^{xiii}.

ב.2. חקיקה בתחום אלימות כלכלית

מרבית התקציב המיועד לטיפול בתחום בישראל מושקע בענישה (69%). תחומי הטיפול (9%) והשיקום (5%) מקבלים נתח קטן הרבה יותר וזאת לעומת מרבית מדינות האיחוד האירופי, אשר משקיעות בתחומים אלה בין 20%-30% – שיעור גבוה יותר מהתקציב המיועד לכך בישראל^{xiv}.

משאלון שהעברנו בקרב 390 נשים עולה, כי כ-70% מהנשים נפגעות אלימות שפנו ל"רוח נשית" סבלו מאלימות כלכלית, שכללה יצירת חובות בחשבון הבנק המשותף ללא הסכמת האישה. נשים רבות מגלות, כאשר הן יוצאות ממעגל האלימות, שהן נקלעו שלא מרצונן ל"בור" של חובות והלוואות, שלקח בן זוגן בזמן שהייה במקלט או ללא ידיעתן וללא אוריינות פיננסית. מבחינה משפטית לפי דיני הבנקאות כאשר ישנו חשבון בנק משותף האישה חבה ביחד ולחוד עם בן הזוג את החזרת מלוא חובות והלוואות שלו. במקרים אחרים הגבר רושם עסק או הלוואות רק על שם האישה, כאשר היא נעדרת אוריינות פיננסית בסיסית. במקרים אחרים: האישה מוחתמת על ערבות בנקאית בלתי מוגבלת בסכום לחשבון העסקי של הבעל וכך גובה הנזק הפוטנציאלי עשוי להיות עצום. חובות אלו נגבים בהליכי הוצאה לפועל בהם הם תופחים וגדלים בשל ריביות גבוהות. אימהות רבות מוכרזות כחייבות מוגבלות באמצעים לקראת הליכי פשיטת רגל ובשל כך אין להן פנקסי שקים, כרטיסי אשראי. מצב זה מעמיד אותן שוב בתלות בבני משפחה ומכרים כיוון שגופים רבים במשק דורשים תשלום באמצעי תשלום אלו ובהוראות קבע (עד לאחריונה לא ניתן להן לשלם בהוראת קבע). כך נשים רבות מוצאות עצמן מתחננות לבני משפחתן או מכרים שיתנו להן להשתמש בתשלומים בכרטיס אשראי והן יחזירו להם.

חשוב להדגיש, כי בגלל שיטת המשפט הייחודית של ישראל בתחום דיני המשפחה והגירושין קל להפעיל אלימות כלכלית כנגד נשים בהליכי גירושין ולדרוש מהאישה, כי תשלם את החובות וההלוואות שהגבר יצר בחשבון המשותף. לפי הנתונים שבידי מרכז רקמן לקדום מעמד האישה באוניברסיטת בר אילן זירת הגירושין בישראל מתאפיינת בניצול לרעה של הכוח המוחלט של הבעל על הגט, המאפשר סחיטת וויתורים של נשים על זכויותיהן בתמורה לגט. כל אישה שלישית שמתגרשת בישראל, נסחטת סביב קבלת הגט וכל אישה שלישית מוותרת על המחצית שלה ברכוש המשותף בכדי לזכות בגט המיוחל^{xv}.

חשוב לציין, כי למרות זאת בישראל אין כלל חקיקה למניעת אלימות כלכלית וגם החוקים הקיימים כיום מתעלמים מהתופעה (חוק שקים ללא כיסוי וחוק כרטיסי חיוב). אנו היינו מעורבות בכתובת הצעת חוק למניעת אלימות כלכלית, שכללה הגדרה של התופעה ומתן פיצוי לאישה במקרה שהיא סבלה מאלימות זו.

בכדי למנוע אלימות כלכלית ותלות כלכלית של נשים, "רוח נשית" יוזמת ותומכת ב-3 הצעות חוק:

- הצעת חוק למניעת אלימות כלכלית – מגדירה לראשונה בחקיקה את התופעה של אלימות כלכלית ומעניקה פיצוי לנפגעת אלימות.
- הצעת חוק להקפאת חובות לנפגעת אלימות – מעכבת ביצוע להליכי הוצאה לפועל לחובות שבן הזוג יצר ללא הסכמת האישה לשנה מיום הכניסה למקלט לאחר אישור מנהלת המקלט על שהייתה במקלט. התפיסה העומדת בבסיס הצעת החוק היא שבדומה לחוק שמעכב הליכים לחייל במלחמה, נפגעת האלימות נמצאות במלחמה ויש לאפשר לה תקופת חסד של התאוששות בכדי שתוכל למצוא עבודה ולשלם את החוב, ולא לצבור ריביות בהוצאה לפועל.
- תיקון תקנות דמי מזונות במוסד לביטוח לאומי (ראה נייר עמדה של הקואליציה בנושא דמי מזונות המצ"ב כנספח א').

3.3. מימון גנים צהרונים והכשרות ביום שאחרי היציאה מהמקלט וממעגל האלימות

נשים שיצאו ממעגל האלימות סובלות מתופעות פוסט-טראומטיות הבאות לידי ביטוי לעיתים בקשיים בריכוז, בקושי בקבלת סמכות מגבר ממונה עליהן ובעומס רגשי. במקרים רבים בהם ישנם ילדים שנחשפו אף הם לאלימות, הנשים עצמן מהוות עוגן רגשי לילדיהן. עובדות אלה מקשות על הנשים לעבוד כשכירות באופן רציף ובפרט תחת גבר ממונה. מרכיב מרכזי בתהליך היציאה מאלימות חייב לכלול פיתוח עצמאות כלכלית וכניסה חזרה לשוק העבודה. נשים רבות פונות ליוזמות ומעוניינות לפתוח עסקים, בין מבחירה ובין מאילוץ. הן יוצאות לעצמאות לאחר מספר שנים בהן לא עבדו, לא התקדמו בתחומן ושוק התעסוקה מציע להן עבודות דחק כשכירות. נשים אלה ואחרות שואפות לפתח את עצמן כיוזמות וכבעלות עסק זעיר או קטן. עסק זעיר או קטן מתאים לנשים אלו מכיוון שלרוב עול גידול הילדים מוטל על כתפיהן בלבד וקל להן יותר להתפרנס, כאשר מקום העבודה קרוב למקום בו הילדים נמצאים. כך ניתן לשלב בקלות רבה יותר בין ההורות התובענית של אימהות חד-הוריות לבין פרנסה.

"רוח נשית" סבורה כי המדינה צריכה להעניק עדיפות לילדי נפגעות אלימות בקבלה לצהרונים וגנים ובסבסודם ע"י משרד הכלכלה. כיום הסבסוד ניתן בתנאים מוגבלים לאימהות חד הוריות. לצורך הוכחת הפגיעה ניתן להיעזר בנוהל של משרד השיכון בנושא^{xvi}. אמות המידה של המרכז לטיפול יזמות זעירה, ביחד עם משרד הכלכלה, לסבסוד השתתפות בהכשרות תעסוקתיות אינו כולל נפגעות אלימות, אלא רק אימהות חד הוריות מעל גיל 45, עולות חוזרות, יוצאות אתיופיה, חרדיות וערביות^{xvii}.

ג. לסיכום המלצות "רוח נשית" לשינוי מדיניות וחקיקה

לאור תמונת המצב הנוכחית, אנו קוראות לוועדה הבין-משרדית להמליץ על מספר צעדים העולים בקנה אחד עם התחייבות המדינה בהחלטת הממשלה להציב את הנושא בראש סדר- העדיפויות הלאומי:

- פילוח נתונים מעודכן על כל סוגי אלימות כולל אלימות כלכלית ועדכון זכותון משרד הרווחה ("רוח נשית" מוציאה בימים אלו נייר- עמדה בנושא חובות ואלימות כלכלית, שמפלה את התופעה בקרב כל המקלטים ו-390 נשים).
- חקיקת חוק ל"הקפאת" חובות לנפגעות אלימות (עיכוב ביצוע בהליכי הוצאה לפועל).
- חקיקת חוק למניעת אלימות כלכלית, שיאפשר מתן שם לתופעה ופיצוי לנפגעת אלימות.
- שינוי תקנות מזונות ילדים במוסד לביטוח לאומי (מצ"ב כנספח א' נייר עמדה בנושא).
- יישום ההמלצות בנייר עמדה יזמות זעירה של נפגעות אלימות כחלק מתהליך השיקום וההעצמה הכלכלית (מצ"ב כנספח ב').
- סבסוד מועדוניות/ צהרונים וגנים לילדי נפגעות אלימות ע"י משרד הכלכלה (במסגרת סל זכויות גמיש).
- הקלה באמות המידה לסבסוד הכשרות לנפגעות אלימות ע"י משרד הכלכלה.
- הקצאת משאבים וקביעת מנגנון יישום להמלצות הוועדה הבין-משרדית.
- הכשרות לעובדי משרד הרווחה ועובדי הבנקים בנושא אלימות כלכלית.

לפרטים נוספים:

- מכי נאמן, מנכ"לית עמותת "רוח נשית": ruach-nashit@012.net.il, 052-28017575
- דר' דפנה רובינשטיין, עו"ד, מנהלת תחום שינוי מדיניות וחקיקה: daphna.ruachnashit@gmail.com, 054-6535868

ⁱ שיעור תקיפה מינית בישראל גבוה בכ-16% ממדינות ה-OECD בתוך: **מדד אלימות לאומית 2014**, המשרד לביטחון פנים.

ⁱⁱ ש.ם.

ⁱⁱⁱ דפנה רובינשטיין, 2014, **זכאות או מתנה? – סימון דמי מזונות ילדים והוצאות נלוות וחרیגות אחרי גירושין בישראל**. עבודה לתואר שלישי, החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת בר אילן.

^{iv} קרני קריגל, 2014, **סיכום סקירת ספרות בנושא: "מה בין תלות כלכלית לאלימות"**, כנס "רוח נשית", אוניברסיטת ת"א ספטמבר 2014.

^v דפנה רובינשטיין, ראה ה.ש. 3.

^{vi} ש.ם.

^{vii} קרני קריגל, 2014, **סיכום סקירת ספרות בנושא: "מה בין תלות כלכלית לאלימות"**, כנס "רוח נשית", אוניברסיטת ת"א ספטמבר 2014.

^{viii} פרופ' ליסה בראש, 2014, כנס "רוח נשית", אוניברסיטת ת"א ספטמבר 2014 [תרגום לעברית של הרצאה באנגלית].

^{ix} ש.ם.

^x **החלטת ממשלה 5006**, החלטה מיום 24.5.99.

^{xi} **דוח מבקר המדינה על השלטון המקומי לשנים 2011-2012**, דצמבר 2012.

^{xii} מרכז "מינרווה" לחקר הנוער, אוניברסיטת חיפה, 2001, **סקר היקף ומאפיינים לתופעת האלימות כלפי נשים וילדים ונוער בסיכון**, משרד העבודה והרווחה, (הנתונים נאספו בשנת 1999).

^{xiii} סעיף 4 לשאלון אחיד המחולק בלשכות טיפות חלב בכל הארץ לכל הפונות. לפי שיחה מחודש דצמבר 2014 עם עורכת דין בכירה במשרד הבריאות. לדבריה המידע מצוי בידי משרד הבריאות. עורכת הדין בחרה לא להזדהות בשמה בנייר העמדה.

^{xiv} Domestic Violence against Women report, special Eurobarometer 344, 2010.

^{xv} נתונים שנאספו בידי מרכז רקמן למעמד האישה, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן.

^{xvi} הוראה מס' 08/25, נוהל "כללים ואופן הטיפול בנשים מוכות", משרד הבינוי והשיכון, 2002.

^{xvii} מרכז לטיפול יזמות, מכתב הכולל אמות מידה לסבסוד הכשרות תעסוקתיות מיום 19.7.12.